

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDEVARVET

Nr 34 — 23 AUGUSTI

Nr 34 — 2 ÅRG. 1924

Tidevarvet n:r 34.

Samvetsfrågan till riksdagskandidaterna gäller detta nummer nykterheten.

Den ledande artikeln utgår från statsministerns Malmötal.

Elisabeth Tamms artikel nr VI i jordbruksserien handlar om jordfördelningen.

Tidevarvet har förut berett plats för esperantos vänner. Nu uppträder K. J. som dess veder-sakare.

Fru Anna Wicksells artikel »Den långa vägen och den korta» skrivna närmast med anledning av förra numrets »Fredsvilja i handling» är en mycket exakt framställning av den åsikt, som förfäktades av minoriteten på centralstyrelsemötet å Fogelstad vid diskussionen om fredsresolutionen. Detta förser oss med en särskild anledning till att med nöje ge plats för densamma, utöver den som ligger i att få ett bidrag av fru Wicksell. I fråga om de olika vägnas längd eller framkomlighet står tro mot tro. Men att arbetet på vårt lands avrustning icke skulle ske inom samförståndets ram, ha vi svårt att förstå. Samma arbete för avrustning, som vi driva här, sker ju samtidigt inom alla länder och fortskrider i ungefär samma takt.

Lika villigt som vi erkänna att fru Wicksell framlagt vår ståndpunkt utan vrängning, lika bestämt måste vi påstå att hon icke tagit upp vårt argument om det moderna krigets oerhörda risker på grund av dess fullkomning, ett argument, utan vilket vår ståndpunkt icke kan förstås. Vidare: Om Ryssland med förtjusning och med hjälp av våra egna bolsjeviker vill anfälla oss och riskera folkförbundsmakternas blockad, för detta nöjes skull, varför skulle det vänta till dess vi avrusta? Varför icke då använda sig av kommunisterna inom vår armé, medan vi ha en sådan för att göra även vår egen armé till ett vapen mot vår självständighet? Den enda dammen mot den röda revolutionen är förbättrandet av vårt samhälle.

Nya Dagl. Allehanda anklagar på sin avdelning för Fria ord i hårda och dömande vändningar Tidevarvet för bristande fredsvilja och idealitet. Belägg: vårt nr av den 26 juli.

Om Allehanda tappar humöret över oss är intet annat att göra än att ta upp det och lämna det tillbaka åt tidningen med ett leende.

Men om tidningen på den beskrivningen skaffar oss läsare ur sina kretsar komma nog dessa läsare att häpna något över oss och något över Allehanda.

Nykterhetsvilja i handling.

Vägen till folknykterheten upplinjeras i de olika partiprogrammen på ett ganska betecknande sätt. Högern består en knapp rad: »folknykterheten bör främjas genom fortsatt nykterhetsarbete.» Bondeförbundarna lova att »verka för att komma fram till allmän folknykterhet». Men huru? Socialdemokraternas elfte program punkt talar om: »bekämpande av alkoholismen. Undervisning om alkoholens verkningar på individ och samhälle.» (Vem skall undervisas och av vem?) Vidare: »åtgärder för undanröd-jande av alkoholismens sociala orsaker.» (Vilka åtgärder?) Och till slut såsom något för sig: »restriktions- och förbudslagstiftning.»

Det är åtminstone inga restriktioner i vallöftena!

Sveriges Liberala Parti vill »energiskt fullfölja arbetet för allmän folknykterhet» genom kraftigt stöd åt upplysningsverksamheten, genom verksamma restriktioner och bekämpande av den olaga rusdryckshandlingen.

Frisinnade folkpartiet vill påverka folkmening och folksed, »bringa den obligatoriska nykterhetsundervisningen i landets skolor till efterlevnad.» Det önskar skärpt lagstiftning mot olaga rusdryckshandling samt »en lagstiftning i förbudsriktning i den mån utvecklingen skapar förutsättningar därför.»

Man får i de uppräknade programmen en verklig provkarta på medel. Det enda som ej föreslås är förbud nu fortast möjligt.

Slutintycket blir det, att om något under den närmaste valperioden skall kunna göras — va-

re sig man arbetar för förbudet eller för folknykterhet på annan väg — så är ett nödvändigt och det är

Samvetsfrågor till riksdagskandidater.

III. Angående nykterhetsfrågan.

Frisinnade Kvinnor vill enligt sitt program lösa nykterhetsfrågan genom:

Arbete för folknykterhet såväl med hänsyn till spritkonsumtionen som genom effektiv upplysning i alkoholfrågan och genom uppfostran av folksed och folkuppfostran.

Vid landsmötet i Katrineholm gjordes följande uttalande:

En av vägnarna till ett bättre tillstånd ifråga om folknykterhet är att nykterhetsundervisningen i alla slags skolor — särskilt ungdomsskolorna — bedrivs grundligare än hittills skett och på ett väckande sätt.

De lärare som skola handhåva ungdomen måste sättas i tillfälle att förvärva för sagda undervisning nödiga kunskaper.

Som gestaltningen av undervisningen i skolorna i hög grad ligger i skolstyrelsers och skolråds händer, är det av vikt att i skolstyrelser och skolråd insätts för denna viktiga fråga verkligt intresserade och ansvarsfulla personer.

Här är en möjlighet som särskilt kvinnorna icke få låta ligga obegagnad att öva inflytande på den fostran, som kan hos ungdomen skapa klokhet och självkontroll gent emot rusdryckernas frestelser.

Vill Ni: En fördomsfri undersökning av nuvarande restriktionssystemet?

Effektiv undervisning om alkoholens verkningar vid alla läroanstalter?

Obligatorisk undervisning för utfående av alla motorcertifikat?

Folkviljan till nykterhet måste slipas skarp som en svärdsegg.

Men ord äro ej nog. Viljan måste omsättas i handling. Den enskilde riksdagskandidaten måste vara beredd att visa hur han vill omsätta sin nykterhetsvilja i handling.

Men huru finna några enande punkter? Högerns och bondeförbundets intetsägande fraser kunna helt lämnas å sido. Liberalerna vilja »verksamma restriktioner». Socialdemokraterna tala om »restriktions- och förbudslagstiftning», allt sålunda ytterst svävande. De folkfrisinnade nämna ej restriktioner, emedan de som bekant ej anse det nuvarande restriktionssystemet verksamt. Vore det ej skäl att nu, när vi avlägsnat oss tillräckligt långt från kristidens abnorma förhållanden, företaga en fördomsfri undersökning av restriktionssystemets verkningar, särskilt å landsbygden? Frisinnade Kvinnors centralstyrelse har ålagt sitt nykterhetsutskott en dylik. Men borde ej en parlamentarisk fåtalskommitté få sig samma uppdrag anförtrott? Vi skulle då kanske få klarhet i vilka som ha rätt i fråga om restriktionerna.

Frisinnade Kvinnors program vill: »arbeta för folknykterhet såväl med hänsyn till spritkonsumtionen som genom effektiv upplysning i alkoholfrågan och genom uppfostran av folksed och folkuppfostran.»

Men uppfostran av folkseden sker icke endast genom restriktioner och förbud utan även genom att arbeta fram positivt goda hygieniska vanor i mat och dryck. (Forts. å sid. 2.)

Han och hon.

Han och hon sutto och talade om den senaste tidens händelser.

Hon: Jag undrar vad det är som blir så särskilt grymt sårat hos en, då en man ger en annan kvinna till pris med att ropa ut att han inte kunde bli av med henne.

Han: Det är väl er konventionella sida, tänker du på den där sjömannen?

Hon: Ja, men ogärna. Sen jag läste hur han, så fort han avförades räkenskap utlämnade den döda som en av de efterhängsna, som aldrig låtit honom vara ifred, ja som gått så långt att hon lagt sig att dö i hans hytt, då fick jag en sådan avsmak för mannen att jag inte orkat följa hans öden vidare. Jag vet alltså inte, om han tagit livet av henne eller inte, men förr kan jag fatta att en man i förtvivlan och raseri över att vara fångad och bunden gör av med en kvinna än att han efteråt skändar henne såsom han gjorde, för att komma undan ansvaret.

Han: hon var säker hans olycka.

Hon: det tror jag visst men om det var en olycka så var det väl bådas frivilligt valda. Och lusten hade de väl haft gemensam som ledan. Och att en man inte kan fredda sig för en kvinna! Det kan han alltid, om hon inte har till bundsförvant någon svaghet hos honom själv.

Han: Kan du inte tänka dig att hon kan ha varit förföraren och anstiftaren?

Hon: Jo, men en man får icke säga det. Minns du, nej, du minns inte, det var långt före din tid, men jag här väl berättat om en ung kvinna jag kände som dog och vart begravnen — men det var väl skött, det kom inte mer än tre rader i en landsortstidning över hela dödsfallet — och om mannen ifråga som kom till mig sedan och bedyrade, att det var hon, som tagit första steget, och han som låtit beveka sig. Och hon som ville dra sig tillbaka, och hon som inte kunde finna sig när det var slut. Det är möjligt, att han hade rätt, och ändå hade han orätt.

Han: Jag trodde inte att jag skulle bli i tillfälle att mot dig försvara kvinnans rättigheter! Jag förstår inte varför det vore så dödlig skam för en kvinna att av de två vara den som håller fast och hänger efter. Är det finare då att vara den, som försöker komma undan?

Hon: Ja, det är nog finare, ty det anses så i världen. Men vi kvinnor ska kunna två ting: låta oss vinnas i det rätta ögonblicket och dra oss tillbaka i det rätta ögonblicket. Allt annat är dålig ton. Och mannen ska kunna en ting: stå för sig och henne utåt.

Han: Jag tycker du är för dogmatisk och fordrande. Det är en naturbetingad företeelse att under gången av ett kärleksförlopp infinner sig en avmattning i mannens känslor, antingen tillfälligt eller för alltid och en stegring i kvinnans. Du begär av kvinnan att hon skall förmå i det stycket betsla sin egen natur. Och av mannen att även där kvinnan alls inte kan det, så skall han skydda henne mot miss-tanke att ha brutit mot den goda tonen, ja skydda henne även då hans liv och rykte står på spel. Menar du det?

Hon: Ja, det gör jag verkligen.

Han: Då är du mer romantisk och gammaldags än jag trott dig om. Det bekräftar påståendet, att varje människa, även om den tror sig aldrig så frigjord, bär på konventionalism i någon form som en älskad motsägelse i sitt väsen.

Hon: Du skrämmer mig inte med att kalla det gammalmodigt. För mig är detta att förstå att tåga och gå och inte besvara en form av behärskning som kvinnan lärt sig...

Han: Under tvång.

Hon: Trofögen, men det gör det samma. Jag håller på att hon inte får förlora den under tiden av mindre tvång. Man får hålla sig rak, även sedan man lagt bort benen i korsetten.

Devinez.

Tyskland och Frankrike.

Den 30 augusti utgår den frist inom vilken den överenskommelse, som slöts i London den 16 augusti mellan de i skadestandsfrågan intresserade makterna, måste vara undertecknad.

Det gäller nu om tyska riksdagen skall gå med på detta fördrag genom vilket Tyskland ger i pant sina järnvägar, gruvor och industrier, ehuru Ruhrpanten, som dessa skola ersätta, icke genast

militärt frigives utan endast ekonomiskt.

Villkoren äro hårda, men förbundna med fördelarna av den ekonomiska ockupationens upphävande, utsikten till det stora lånet och en något så när efter krafterna avpassad anordning av betalningen. Den andra möjligheten: förkastandet av överenskommenheten öppnar så tröstlösa utsiktar, att endast människor i förtvivlan och ursinne kunna välja den, men sådana finnas i Tyskland.

Lita på mig, sade Herriot till rikskansler Marx, att jag skall utrymma Ruhr, så snart jag förmår. — Jag litar på Er men inte på

Kunna de bli vänner?

er efterträdare, svarade Marx med en sats, som Herriot utmärkt väl kunde ha returnerat till honom. Det är där det gäller. De sista åren ha präglats av en till sjuklighet stegrad misstro å båda sidor gränsen och inom det 12 millioner själar starka besättningsområdet, som på vår bild är betecknat svart. Där ha de två nationerna dagligen visat varandra sina sämsta sidor.

När den svarta zonen minskas, minskas orosområdet. Man skulle vilja tänka sig att av orosområdet så småningom bleve ett fridlyst område, en fredlig mötesplats mellan de båda folken Tyskland och Frankrike. Ty mötas måste de ju, deras öden äro ouplösligt för-enade.

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 9, 3 tr., Stockholm.

REDAKTION:

Elta Wägner.

Ellen Hagen.

Mottagningstid kl. 2-3 e. m.
Telefon Norr 28242.

EXPEDITION:

Telefon Norr 28243.

Kontorstid kl. 10-12 f. m., 1-4 e. m.

PRENUMERATIONSPRIS:

För helår kr. 5:50, halvår kr. 3:—,
kvartal kr. 1:50, månad kr. 0:50.
Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

per millimeter

Textsida eller särskilt be-
gård plats 22 öre
Efter text 20 »

Linköln Bloms Boktryckeri A.-B.
STOCKHOLM 1924

Mathilda Staël von Holstein

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Malmörsgatan 3, Stockholm.
Telefon 244 88, Norr 244 19.
Familjerätt. Hyresärenden. Testamenten.
Bouppteckningar. Förfrågningar från lands-
orten besvaras omgående.

Eva Anders Advokatbyrå

Lilla Vattug. 14. Tel. 75 76, Norr 183 36.
STOCKHOLM.
SPECIALITET: Familje- och arvsaker,
Boutredningar och testamenten, för-
valtningsuppdrag.
Även skriftliga förfrågningar.

Infört genom
Stockholms Läkareförening

Dr Valborg Magnell-Nauclér,

Vasagatan 40, 3 tr. (hiss), Stockholm
Hud- och könssjukdomar.
Mottagningstid vard. 1/29-10. Sön-
o. helgd. 10-1/2 11. Annantid pr
Tel. Norr 245 13.

Dr A. Karsten

Medicinskt, Elektricitets-, Ljus-
och Röntgeninstitut
Kungsgatan 60, Stockholm.

Behandling av
INVÄRTES SJUKDOMAR
och
REUMATISKA AKOMMOR

Privatpraktiserande barnmorskan

Agda Olsson

Skånegatan 81, 2 tr. Tel. 201 28

Barnm. Alma Axelssons

Förlossningshem, Linnégatan 19, Stock-
holm, mottager inackord. även för lång-
re tid. Tyst och ogenerat. Vålek.

Rönneberga Sjukhem, Lidingö.

Rum lediga. Förstklassig vård, modera-
ta priser, härligt läge. Särskild barnav-
delning för barn i alla åldrar. Tel. Li-
dingö 937.

Vid besök i ÖREBRO tag in på

Petterssons Pensionat,

Storgatan 22. Nära norra järnvägsst.
Välkänt, propert, 1:a kl. privathotell.
Tel. 643. Vaktm. vid alla tåg. — Bilgård.

Olga Elmdahl

Modemagasin

Kungsgatan 53, Tel. 108 51
STOCKHOLM

OBS! Sorgartiklar

Vid behov av
fotografiskt arbete
vänd Eder till

Atelier Thüring

Hornsgatan 26
STOCKHOLM

där Ni får ett förstklassigt arbete till
billigt pris. Artistiskt atelierarbete.
Grupper, bröllop o. d. utom atelien.
Tel.: Söder 3 1 8 8 0.

Eller i ett nytt
samhälle?

Statsminister Trygger höll freda-
gen den 15 augusti ett stort po-
litiskt föredrag i Malmö, där han
framlade sina och regeringens i
övrigt synpunkter inför valen,
särskilt med avseende på förs-
varsfrågan. Det var ingenting
nytt. Regeringen vidhåller sitt
förslag till lösning av försvars-
frågan, vilket framlades för inne-
varande års riksdag.

Regeringschefen slutade sitt i
stor stil hållna anförande med att
»våra fäder och förfäder darran-
de av oro tillropa oss: Glöm ej
Sverige, frihetens, rättens och
plikens gamla stamort på jor-
den». Det var inga blygsamma
ord. Man skulle kunna tro att de
blivit framsagda mera för vällju-
dets än för innehållets skull. Men
då man noga genomläser herr
Tryggers tal, finner man, att det,
att säga att vårt land är frihe-
tens, rättens och pliktens gamla
stamort på jorden, är den fullt lo-
giska slutklämmen på hans anför-
ande. Ty med en sådan upp-
fattning om sakernas tillstånd
har man naturligtvis ingen anled-
ning att arbeta på någon vidare
utveckling; man måste då endast
med all makt söka bevara det så
lyckliga och förtjänstfulla sam-
hället. Detta förklarar också, att
föredraget till största delen gick
ut på angrepp mot det socialde-
mokratiska partiet, således en me-
ra negativ ståndpunkt.

Statsministern manar till bor-
gerlig samling kring försvarsfrå-
gan och mot socialdemokraterna.
Han erkänner att det elände, som
världskriget skapat, helt natu-
rligt blivit en god jordman för ut-
vecklingen av socialismen, men
att, så snart förhållandena bli
mera normala, skall folkets sun-
da instinkt snart vara tillräcklig
för att skingra en sådan synvilla.
»Det elände som världskriget
skapat...», säger herr Trygger.
Men det var väl just det bestän-
de samhället, som framkallade
detta. Är inte det nog för att med
allvar och offervilja obehagligt
resa kravet på en annan grund
för samhället än den gamla, un-
der sekler förstärkta grunden? Man
behöver därför inte tro på
socialismen.

»Det är en oerhörd fara», hefer
det också, »för de snälla fåren att
lugnt beta på sina yppiga gräs-
vallar, när vargar ströva omkring
i de angränsande skogarna.» Det-
ta yttrande är antagligen ett för-
biseende av herr statsministern,
ty »de snälla fåren» få i allmän-
het inte beta på några »yppiga
gräsvallar», utan skava av gräset
på platser, som andra fömämli-
gare djur förmå. Men förutsatt
att liknelsen vore riktig, hur skul-
le fåren kunna skydda sig mot
vargarna? Genom en »ärofull»
strid med vargarna? Det vore
nog också en oerhörd fara, om
det är den man tänker på. Eller
genom att sätta sig i säkerhet?
Var är då denna säkerhet? Liger
den uteslutande i regeringens
försvarsvilja? Eller herr Lind-
mans? Eller herr Hellbergs? —
Eller i ett nytt samhälle?

Det nya jordbruket.

Av Elisabeth Tamm.

VI.

JORDFÖRDELNINGEN.

Skall förvaltningen bli ekonomisk måste den, som är gårdens
mälsman, som gent emot samhället står i ansvar för det hela, stå i
direkt kontakt med gården och ha kännedom om detaljerna.

Man har samkat jord för att äga den ej för att bruka den. En
sådan villfarelse måste rättas.

Bland de intressen, samhället
har att bevaka beträffande jorden,
är otvivelaktigt jordens fördelning
ett av de främsta. Samhället till-
kommer att övervaka, dels att
själva fördelningen av jorden blir
ekonomisk, d. v. s. att den möjlig-
gör största avkastning av landet i
des helhet, dels också, att denna
fördelning sker på ett för den jord-
brukande befolkningen tillfreds-
ställande sätt. På senare tider ha
flera företeelser visat, att en upp-
fattning om samhällets befogen-
het härvidlag är befintlig i den
allmänna meningen, t. ex. eagna-
hemsrörelsen och därmed samman-
hängande styckning av större går-
dar till småbruk, lagstiftning emot
bolags innehav av jord m. m. Men
därmed har man ingalunda kom-
mit till kärnan av saken.

För att då börja med den ekono-
miska sidan, har man först att ägna
sin uppmärksamhet åt det nu-
varande systemet. Detta grundar
sig, med undantag av nyss nämnda
förbud för bolag i vissa fall att
förvärva jord, på den fria köp- och
försäljningsrätten. Att så är för-
hållandet, är givetvis förmånli-
gast, det är både det enklaste och
ur samhällets synpunkt billigaste.
Det ger även största möjliga rörel-
sefrihet. En inskränkning av den-
na frihet skulle endast vara på-
kallad, därest det kunde bevisas,
att jordfördelningen genom bibe-
hållandet av ett sådant system på
något sätt ej vore förenlig med
det allmänna bästa.

Hur förhåller det sig då med
vårt svenska jordbruk? Är jor-
den så fördelad, att ingen föränd-
ring kunde anses önskvärd?

Beträffande arealen för ett jord-
bruk, så torde det numera vara
allmänt erkänt, att vårt land läm-
par sig både för storbruk och små-
bruk alltefter olika natur och be-
skaffenhet. Men den praktiska
erfarenheten har också bekräftat,
att skötseln vid gårdar som äro
alltför stora inte blir så ingående
som vid mindre, alla möjligheter
i smått kunna inte bli så väl ut-
nyttjade. Det är således en för-
lust för den enskilde och en nation-
alekonomisk förlust att ha så stora
gårdar. Men var går gränsen?
Det gäller att utrona.

Lantbruksstyrelsen och även Sv.
Lantbrukssällskapet ha verkställt
utredningar angående jordbrukets
avkastningsförmåga på olika går-
dar. Där finns således redan ett
rikhaltigt material till grund för
upprättande av en allmän översikt
över jordens avkastning i förhål-
lande till arealen. Men även med
en sådan utredning som utgångs-
punkt, är det omöjligt att bestämma
någon viss maximigräns för a-
realen, gällande för alla gårdar li-
ka. En gård måste betraktas som
ett organiskt och levande helt li-
ksom en kropp med olika lemmar.
Den får icke stympas eller göras
vanskaplig. Den får inte heller
vara otymplig och ohanterlig. Den
måste tillmätas för dess egenart
lämpliga proportioner. I många
fall kan det vara fördelaktigt att
fransälja utgårdar från en huvud-
gård, i andra åter äro de nödvän-
diga — eller någon av dem — för
att underlätta med gården förenat
skogsbruk o. s. v. All hänsyn bör
tagas här till både för den enskilde
ägaren och för samhället såsom
bevakaren av gårdens intresse som
gård betraktad. Detta oaktat,
kan man med säkerhet påstå, att
där ur ekonomisk synpunkt finns
en maximigräns för storbruk, fast

man måste låta denna gräns löpa
inom en ganska bred marginal för
att ge utrymme åt individuella o-
likheter.

I nära samband med en ekono-
misk uppdelning av jorden i olika
gårdar, storbruk och småbruk,
står som sagt en ekonomisk för-
valtning av dessa gårdar. Efter
jordbrukets storlek ordnas förvalt-
ningen. Enklast är, när ägaren
och hans familj själva kunna utfö-
ra alla göromål. Det är också lätt
överskådligt, när gården inte är
större än att ägaren eller
brukaren med tillhjälp av några
stycken arbetare ombesty sköt-
seln. Mera invecklad blir förvalt-
ningen, när man kommer till de
större gårdarna med flera rättar-
lag och olika slag av befattningar.
Arbetskraften måste avpassas på
det mest ekonomiska sättet efter
arbetsbehovet. Jordbruket kan in-
te bära över en viss grad förvalt-
ningskostnader. Det är allmänt
erkänt, det har t. o. m. blivit en
trossats för jordägare. Den bruk-
kar även citeras i riksdagen vid
lägliga tillfällen. Jordbruket har
icke att betala så höga löner, de
måste sänkas, om inte staten på
ett eller annat sätt träder hjälpan-
de emellan. Men det är staternas
eller lantarbetarnas löner, man då
tänker på. Och det är väl ändå
uppenbart att en tillfällig ned-
pressning av lönerna inte kan lösa
någon del av jordfrågans problem.
Ty detta lär inte gå för mindre än
genom en omorganisation av för-
valtningssystemet vid storgodsen.
Endast därigenom kan en ekono-
misk förvaltning ernås.

En undersökning skall påvisa att
försättningarna för en ekono-
misk jordfördelning och en ekono-
misk förvaltning sammanfalla.
Om ett jordbruk måste betraktas
som ett organiskt helt, så är detta
inte bara ifråga om storleken utan
även beträffande förvaltningen.
Skall denna bli ekonomisk, måste
den, som är gårdens mälsman,
som gent emot samhället står i
ansvar för det hela, stå i direkt
kontakt med gården och ha känn-
edom om detaljerna. Men då, liksom
nu är förhållandet, ett visst antal
storbruk, äro så stora att något
sådant är omöjligt, har där upp-
stått en stab av tjänstemän, vilka
sinsemellan dela ledningen och
den, som egentligen är brukaren,
d. v. s. ägaren, kommer på ett visst
avstånd från sitt eget arbete och
sina åligganden. Därmed är jord-
äganderätten alldeles förfelad.
Varje verksamhetsområde kräver
sin begränsning, eljes tar verk-
samheten skada. Så ock jordbru-
karens.

Det framgår tydligt, att där giv-
es fall då en misshushållning ä-
ger rum i avseende på jordfördel-
ningen. Även om dessa fall inte
utgöra någon övervägande pro-
cent till antalet, ha de dock bidra-
git till en allmän missuppfattning
om jordäganderättens natur eller
rättare sagt, denna avart av stor-
bruk bildar det praktiska utslaget
av den allmänna missuppfattning,
som råder om jordäganderätten.
Man har betraktat denna ur van-
lig ägodelssynpunkt. Man har
samkat jord för att äga den, in-
te för att bruka den. En sådan
villfarelse måste rättas.

Nykterhetsvilja i
handling.

(Forts. fr. sid. 1.)

Exempelvis: man borde kunna
vara istånd att visa på en god och
billig mäلتidsdryck, som bättre
än vattnet kunde konkurrera ut
ölet.

Men tyngdpunkten ligger dock
på undervisnings- och upplys-
ningsfrågan. Den nuvarande nyk-
terhetsundervisningen måste full-
ständigas och omläggas, så att
den träffar de medborgargrupper,
som bästa behöva densamma. I
regel nås ej dessa av de frivilliga
kurserna.

Det av Frisinnade Kvinnors
centralstyrelse tillsatta nykter-
hetsutskottet, som arbetar under
ordförandeskap av fru Ellen Ha-
gen, har begärt och fått uppgif-
ter från olika skolor om arten av
den nykterhetsundervisning, som
påbudits i kungl. cirkulär av år
1892. Endast 10 proc. av de av-
givna svaren konstaterade en
verkningsfull undervisning. På
sina håll saknades den helt, bero-
ende på personliga förhållanden.
Det synes oss vara av stor vikt,
att vederbörlig undervisning
kommer in i alla läroanstalter, icke
blott i folkskolan. Den vore
kanske ännu mer behövlig i de
högre läroanstalterna, vid semi-
narierna och universiteten.

En annan grupp inom samhäl-
let, som också borde få undergå
en verkningsfull undervisning, är
den i vilkens händer ligger den
oerhörd livliga trafiken med olika
slag av motorfordon. Som
skäl behöves endast anföras de
olyckor, som ständigt ske och vil-
kas orsak ofta är förarens bris-
tande nykterhet. De som utläras
som chaufförer, flygför, styrmän,
ja överhuvud alla de, som ha med
kommunikationerna att göra, bor-
de få lov att genomgå en obligato-
risk experimentellt åskådlig kurs
i alkoholen inverkan på kvalifi-
cerat arbete.

Idrottsmännens erfarenhet tor-
de icke vara att förkasta. Man
skulle med dylik obligatorisk un-
dervisning komma åt en hel del
av den manliga ungdomen. Det-
ta har sin stora betydelse även
sett i det samband, vari alkoholis-
missbruket och brottsligheten stå
till varandra, och med tanke på
hur brottslighetsstatistiken tyn-
ger ungdomsåldrarna. Det förhål-
landevis största antalet brottslin-
gar tillhöra 20-årsåldern, 75 proc.
av samtliga förbrytare äro under
trettio år och 29 proc. under 20
år. Det kan också i detta sam-
manhang vara värt beaktande, att
enligt fyllerstatistiken över 20
proc. av de offentligt berusade
voro män under 25 år och 60
proc. män under 35 år.

Den förminskning av de orga-
niserade nykterhetssällskapens
medlemstal, som överallt skett un-
der de sista åren, har ingenstädes
gått så långt som inom S. S. U. H.,
Sveriges studerande ungdoms
helnykterhetsförbund, vars med-
lemsantal minskats nästan till en
tredjedel. Det är ändå i ungdoms-
händer, som nykterhetsfrå-
gans öde vilar. Det är den, som
skall uppbära ett eventuellt för-
bud. Det är den, som även utan
förbud skulle kunna beslutsamt
skaka av sig öket. Det är till
ungdomen vi måste vända oss.
Men den måste först upplysas på
ett effektivt sätt.

Och det måste riksdagen ord-
na om.

Tel. 2927 Billiga Bud
Vasag. 8.

Herrsätra Skola,

8-kl. flickskola med normalskolekompetens, helpension, förlagd till Carlberga villa-
egendom, Södertälje, börjar höstterminen den 10 September.

ANNA SUNDIN. Tel. Södertälje 532.

Sällskapet Barnavårds utbildningsanstalt

Stadshagen, Stockholm.

4 månaders kurser i barnavård. Nya elever mottagas den 1:sta i varje månad. Elev-
avgift: kr. 125 i månaden för undervisning, föda och bostad. Inträdesfordringar:
fullständig folkskolebildning, minst 17 års ålder. Ansökan om elevplats ställes till
föreståndarinnan och bör vara åtförd av frejd- och läkarbetyg, avskrift av skolbe-
tyg och rekommendation av trovärdig person.

Styrelsens ordförande är H. K. H. Prinsessan Ingeborg. Anstaltens förestän-
darinna är fru Alette Béen, anstaltens läkare, Dr. Arthur Fürstenberg.

ÖSTERMÄLM. Afzelii Elementarskola för flickor.

Floragatan 18.

Åttaklassig elementarskola med normalskolekompetens. Treklassig småskola

(även för gossar). Skolkök.

Inträdesprövningar den 30 augusti kl. 11. Flyttingsprövningar den 1 sept. kl.

11. Upprop med elementarskolans klasser den 5 sept. kl. 11. Småskolans 2:a och
3:e klasser ha upprop den 9 sept. kl. 11 och dess 1:a klass den 15 sept. kl. 11.

Mottagning dagl. (utom lörd.) kl. 3-3.30. Tel. 143 88.

AXEL AX:SON LINDQVIST.

SONJA MOLL.

ANMÄRKNINGAR

AV

K. J.

Babels nya skyskrapa.

Det skulle väl förefalla ängsligt om skulptörer från hela världen samlade till festlig kongress, enades om en resolution som yrkade på förfärdigandet av ett antal vaxfigurer till spridning i otaliga kopior för att tillgodose mänsklighetens behov av homogen plastisk konst. Inbillar man sig att denna risk är utesluten? Man bör inte vara för säker. Vi har redan upplevat katastrofer i liknande stil.

Enligt tillförlitliga meddelanden uttalade nyss en internationell akademikerkongress i Kristiania sin längtan efter ett gemensamt och konstgjort språk. Om den diskussion som föregick detta sällsamma uttalande vet jag ingenting annat än att en kinesiska yttrade förtvivlat missnöje med kinesiskan, varav jag icke drar annan slutsats än att representanten för Mittens rike var en mästare i sitt språk, ty jag minns hur Tegnér smädade svenskan, Voltaire franskan och Goethe tyskan. Förargad på sitt modersmål får blott den bli som behärskar det suveränt och vet hur långt det inte räcker, men den är också i stånd att fylla lakunerna.

Det är mig alltså smärtsamt obekant om någon lidelsefull och sakkunnig opposition från språkfilosofiskt tänkande eller konstnärligt anlagda individer dränktes av majoritetens esperantokör. Men att en så representativ samling av universitetsbildat folk skulle ha komplett saknat målsmän för språkvetenskap och språkreligion ryser jag för att anta.

I forna dagar tyckte jag att esperanto — låt det stå som kollektivnamn för alla artificiella tungomål — var en ofarlig fluga. Klyftiga personer förbrukade på dess fabrikation ett ihärdigt skarpsinne som annars kunde ha resulterat i epidemiska livsaskådningar eller gräsliga krigsredskap, och dess användning syntes mig en lekfull nyck, ungefär som när skolbarn ibland spelar dövstumma och underhåller sig på ett elementärt fingerspråk. Men nu efter kriget har det gått allvar i esperanto. Nu betyder det filantropi och pacifism och Världens Förenade Stater och Babels torn äntligen färdigbyggt. Att kungöra olust för det blir nästan liktydigt med att rösta för ett starkt försvär.

Jag undrar ivrigt varifrån man har fått idén att människor som talar samma språk förstår varandra och samlever i enighet och frid. Inte härstammar den från erfarenheten.

En av språkets viktigaste sociala funktioner är ju att bilda medium för krig. Ett världsspråk vore detsamma som världskrig, och ett som aldrig skulle ta slut av brist på folk eller ammunition. Men denna förutsedda effekt håller jag inte alls för någon invändning mot esperanto. För småfolk som vi särskilt vore det väl upplyftande att få utbyta sina sockengräsl mot polemik med amerikaner och malajer.

Men det lurar något djupare och hemskare under reklamen för esperanto än en notoriskt grundlös utopi. Det nöjer sig inte längre med att tjänstgöra som nödfallskommunikation och demokratisk lathund. Några av dess bästade apostlar har kastat masken och låtit oss veta i rätt fräna ordalag att här är språket som skall avlösa språken. Och det skall så göra på grund av sin överlägsenhet. Esperanto nämligen är eller kan bli fullkomligt, en logisk maskin, beundransvärt riktig i minsta detalj, under det de nationella språken, tillkomna planlöst och på en höft liksom i allmänhet människor, vimlar av arvsynder och oegentligheter. Konsten är väl ett strå vassare än naturen, eller vad?

Helt visst, ingen kan mer hjärtligt än jag underskriva den tesen. Men denna motsättning föreligger ingalunda här. Det konstgjorda är inte konst och språken inte natur. De är inte konstverk heller men levande, blomstrande konst i daglig utövning, experimentering och förvandling. Meddelelse kan aldrig ha varit deras huvudsyfte, för sådan finns så många andra utvägar. En purt artistisk drift att forma och uttrycka har gett upphov till denna underbara konst, som svingade sig högt över naturen och egenmäktigt åtog sig att tolka dess evigt oartikulerade mummel. Vi klåpar med den alla, men detta gör den blott än mer förunderlig, och kunde vi ständigt hålla konstnärssinnet vaket skulle vi stundligen erfara en häpen förtjusning över att kunna tala prosa, ty redan det är poesi och mystik.

Med det utilitistiska esperanto kan man hopsätta fraser som av läggbitar men ingenting skapa. Man kan framlägga upplysningar som Nordisk Familjebok men inte vittnesbörd om sitt inre liv. Man kan orera men inte explodera. Esperanto är en frimurarjargong för människor som ingenting har att säga varandra.

Duvungarna.

På blecket vid en stupränn i vinkeln av två murar uppfostrar ett duvpar sina ungar. Vi så dem från våra fönster. De två små duvungarna ha tillbragt sin första sommar med bråddjupet på ena sidan och husväggen på den andra. Det fanns ingen möjlighet att lämna boet förr än vingar kunde bära dem. I mitten på augusti då vingarna vuxit ut på ungarna började föräldrarna försumma dem. De flögo tvärs över den kringbyggda gårdens brunn och satte sig på fönsterblecket mitt emot skenbarligen likgiltiga för de två små gråblåskimrande fjäderknytena som sutto i sitt hörn hungriga och rädda, stolta och förvånade över föräldrarnas ofattliga beteende.

Efter ett dygn voro de ännu hungrigare men inte hungriga nog för att våga de få vingslagen över bråddjupet till föräldrarnas.

På denna tidpunkt ingrep den mänskliga försynen. Duvungarna fingo mat från ett fönster utan att behöva flyga.

Nu kunna alla andra duvherkaps ungar i trakten flyga, men våra kunna det inte.

D. E. V. I. N. E. Z.

Den långa vägen och den korta.

"Fredsvilja i handling".

Av Anna Wicksell.

Frisinnade Kvinnors Riksförbund är lika litet som någon annan organisation en homogen samling människor. Även inom våra leder finnes det olika uppfattningar om det riktiga eller nyttiga i att vår fredsvilja omsettes i den handling, som kallas ett enstaka lands, enkannerligen Sveriges, fullständiga avrustning på eget ansvar och egen risk, oberoende av vad andra länder göra. Som en av dem, vilka härvidlag hysa en annan uppfattning än den, som kommit till orda i en artikel i Tidevarvet nr 33 under ovanstående rubrik, och som väl även är innebörden i den i samma nr återgivna Katrineholmsresolutionen, skall jag be att få så kort som möjligt motivera jämväl vår avvikande mening. Nog skall jag försöka att göra det utan vrängning av den ståndpunkt som i ifrågavarande artikel kallas fredsaktivism.

Fredsaktivisterna vilja, att vårt land genom att avrusta skall ge ett kraftigt uttryck åt sin protest mot krigets vanvett, och att det skall göra detta med fullt öppna ögon för den risk vårt land därmed löper att överfallas av en annan stat och förlora sin självständighet. Jag tror, att de element inom Frisinnade Kvinnor, som företräda denna uppfattning, verkligen mena, vad de säga, och att de för sin del vore beredda att utan klagan och utan att kasta skulden på andra böja sig under det främmande förtryck, som de medge kan bli en följd av vår vapenlöshet.

Deras plan måste emellertid genomföras på politisk väg, och politik betyder ansvar för andra människor. Äro våra fredsaktivister också beredda att med en majoritet av hälften plus en inom svenska riksdagen eller hälften plus en inom svenska folket påtvinga minoriteten en risk, som den icke är villig att löpa? Kan ske kunna vi alla vara ense om, att en fråga som denna, om överhuvud någon, för sitt avgörande behöver sanktion av en allmän folkomröstning; i så fall, vilken majoritet finna fredsaktivisterna tillräcklig för att tvinga minoriteten? För mig står det så, att det i en sådan sak vore orätt att tvinga någon enda, att ett enstaka lands avrustning förutsätter enhällighet hos dess medborgare. Men även om man bara skulle begära den kvalificerade majoritet, som i våra kommunalförsamlingar fordras för något så alldagligt som beviljande av anslag till en ny utgift, är det min övertygelse, att denna väg att uppnå den internationella avrustningen, som ju är allas vårt gemensamma mål, är en mycket, mycket längre väg än den tarvliga, oheroiska samförståndets väg, som jag och andra arbeta på. Och varför skall man lägga gott och osjälviskt arbete på en lång väg, om man kan komma fram på en kortare?

Liksom vi, som hålla på en viss krigsberedskap, tills avrustningen genom internationell överenskommelse uppnåtts, hoppas att denna krigsberedskap aldrig skall komma till användning, hoppas säkerligen också fredsaktivisterna, att den risk för ett överfall på en vapenlös stat, som de medge såsom möjlig, aldrig skall förverkligas. Ty så verklighetsfrämmande är förvisso ingen av dem, att de icke inse, att därest det land som avrustat överfölls och erövrades av ett annat, dess exempel icke skulle verka till efterföljd utan till avskräckande och sålunda aldrig kunde bli ett led i arbetet på internationell avrustning. Alltså måste de tro, att

(Forts. å nästa sid.)

Café Olympia

ESKILSTUNA Tel. 1206
Köpmangatan 30.

rekommanderas.

Husmoderns arbete

består till icke ringa del i utväljandet av de bästa inköpskällorna. För livsmedel är valet lätt. I våra 95 butiker gäller principen:

högsta kvalité till lägsta pris.

KONSUMTIONS FÖRENINGEN
STOCKHOLM M. O.

Fru Lövstrand inför publiken.

Vi hade ett stycke att vandra i den milda aftonen för att från stationen nå goodtemplarlokalen. Plösslit var jag ute på det verkliga landet. På ena sidan vägen ett högt rågfält med tunga ax, på den andra en hage med hängbjörkar, som lågo ut över vägen som ett valv. I deras gröna skymning gick fru Andersson från Vallby söndagsklädd, röd och varm, taktfullt tigande bredvid mig.

Har det varit några svårigheter med mötet?

Får jag tala? utbrast fru Andersson, överraskad. Jag trodde fru Lövstrand ville samla sig. Svårigheter? Hela Vallby har varit i uppror, och det har varit insändare i tidningen om vad somliga personer menade med att ha hit ett fruntimmer att ta röster från rådmann Torrh. Så fort de fick veta dagen, beställde de genast goodtemplarhuset i Östervallby för hans räkning för att konkurrera. Då fann jag på att föreslå, att han skulle tala i Västervallby efter fru Lövstrand, om fru Lövstrand fick komma till Östervallby sedan. Det går väl bra?

Det hade inte blivit något av med varandras namn på listorna eller en gemensam turné med rådmann och mig. Men åka om varandra på vägen, det kan man ju alltid. Jag frågade varför de älskade rådmannen så högt här ute.

Jo, se, i folkets ögon här är rådmann Torrh och förbudet ett och detsamma. Och förbudet är än så länge det enda, som sätter fart på dem i Vallby. För det kan de offra ungefär vad som helst. Det har ju varit talare här under årtal och präntat in förbudet i deras huvuden. Och det hänger hop med deras dagliga liv. Det är något att ta på. Vad sen herrarna kommer hit och pratat om en gång vart tredje år, det går över våra huvuden här. Fru Lövstrand talar väl inte för lårt?

Men tror de inte att till exempel fredsaken ingår dem?

Jo, vi är några stycken, som fått ögonen öppna, därför att ett ord råkade träffa oss i rätta stunden. Men flertalet menar att förbudet, det är grunden till

allting, och först när det är genomfört, kan man tänka på annat. Folk, som är från stan, har ingen aning om hur långsamt det går att få upp intresset för något nytt.

Jag smålog åt hennes föreställning, att det skulle gå fortare i Broköping eller Stockholm eller Paris.

Så ledsamt att fru Andersson haft svårigheter för min skull. Säger de, att vi super?

Ja, sade hon, nog gör de det. Men de tror det åtminstone också. De kan inte tänka sig, att jag kan ha något annat skäl än rusdrycksbegär att arbeta för fru Lövstrand. Det är lite tråkigt, efter jag arbetat för nykterhet så särskilt i å n g e. Men något får en tåla. Hon torkade sig i pannan.

Jag förstod, att hon knappt tålde det, att hon i själva verket genomgått ett fassans martyrium för min skull, fast hon var för hövlig att beklaga sig.

Den rymliga lokalen var verkligen så packad, att fru Andersson måste ploga väg åt mig fram till talarstolen. Det var folk från fäll och ladugårdar mest, trötta av skördearbetet och dagens hetta. Men de hade likväl klätt sig i söndagskläder, för att höra denna fru från stan, som hade onda anslag mot förbudet. På första bänken upptäckte jag en herreman i riddrätt. Han reste sig och ställde sig mellan mig och tribunen, så att jag måste stanna och hälsa. Denne välmående patron hade jag en gång älskat, då jag gick i åttonde klass.

Jag gläder mig verkligen att få höra dig, sade han.

Om du inte går din väg genast, sade jag, så offentliggör jag de dikter du skrev till mig för arton år sedan. Under titeln: Löften, som icke hölls.

Gör det, sade han och satte sig. Det är en lämplig titel i valtider.

Sedan glömde jag honom.

Över hans huvud fäste jag mina blickar på bortersta bänken. Där satt den orubbliga fru Andersson och några av hennens menar att förbudet, det är grunden till

(Forts. å nästa sid.)

Glimtar från valmötet.

Uppfångade under valsommaren 1924.

"Kvinnornas enda intresse är nykterheten. Vi vilja helst vänta att ta dem med tills de vaknat upp över några flera frågor."

"Kvinnorna förstå inte ens nykterhetsfrågans betydelse. Den 27 augusti 1922 såg jag ingen enda kvinna i min vallokal. Och vid minnet därav röstas jag emot att något kvinnonamn uppföres på listan."

"Av kvinnorna kan man ej vänta någon självständig uppfattning. Det är den vi hoppats på såsom det nya tillskottet. Men de gå endast blint i ledband av sina partier."

"Praktisk politik fordrar en god disciplin. Detta har ännu inte uppgått för kvinnorna. De tro att några segrar vinnes av självständiga uppfattningar och fristående personligheter."

"Om jag vore ordförande, så skulle jag inte ge ordet åt någon av de här många närvarande kvinnorna. Det är bara att uppta tiden i onödan och det vill vi inte veta av."

Samme talare vid slutet av mötet: "Och så ber jag få hemställa att mötet ville ingå till den politiska kvinnoföreningen i orten med begäran om samarbete för valet." Vilket ock blev mötet beslut.

För husmödrar!

Nyhet i bokhandeln:

Konserveringsbok

av
Elise Adelsköld.(No 8 i den populära serien
"Hemmets handböcker").

Häft. 3 kr., klottb. 4.50.

I Stockholms boklädor
och under utsändning i landsorten

J. A. Lindblads förlag, Uppsala.

Fru Lövstrand inför publiken.

(Forts. fr. föreg. sid.)

nes likatänkande. För deras skull måste jag lyckas att förklara vad fredsaktivism var för något. Jag måste rädda om inte fosterlandet så åtminstone fru Andersson. Jag sade, att det var en viljeriktning, född ur kunskap om kriget för att döda kriget. De som samlades under denna lösen trodde, att antingen måste kriget dö eller vi. De trodde att freds-viljan var kraftlös bakom rustningar och ett hopplappat försvar, därför ville vi få bort allt militärväsen. Vi menade också att Nationernas förbund skulle ha en styrka till sitt förfogande, men icke för att övas mot och användas mot andra människor utan mot människornas gemensamma fiender: hungersnöd och hungersjukdomar, farsoter. Den skulle mobiliseras till försvar, då naturen gjorde sina stora anfäll mot människorna med eld och vatten, orkaner och skadedjur.

Publiken var en idealpublik ifråga om städad uppförande. Men den satt där med orörligt ansikte och gav mig ingen ledtråd om vad den tänkte, om den tänkte något. Orden blevo mig tunga i munnen, men jag ville inte korta av. I min själ bor en tydlig drift att erövra. Människorna framför mig voro som en ställning att taga. Jag tänkte på vad fru Andersson sagt om verkan av ett ord i rätta stunden. Kanske fanns dock bland alla, som kommit med sina hjärnor fullproppade av andra tankar, av misstro och fördomar, dock någon öppen och förberedd själ bakom de orörliga ansiktena, en som skulle resa sig och sluta till korståget, så som jag själv rest mig en gång.

Plötsligt fick jag syn på en ung mans ansikte. Och det var icke orörligt, det följde varje skiftning i mitt tal. Sen talade jag till honom om krigets följder och han eggade mig vidare, jag talte om freds-rörelsen i andra länder, jag försäkrade honom, att det inte var hopplöst, att något dock skedde i världen. Sen märkte jag att jag måste sluta, och då sade jag honom bara, att han inte fick rösta på min lista, om han inte riktigt visste vad det betydde.

Då jag slutat var det en spänning, som löste sig. De hade dock hört på, om än med blandade känslor. Jag hörde någon säga: hon glömde nykterheten. Men när

fru Andersson sade, att det var kaffeservering mellan föredragen inne hos lärarinnan, följde så gott som hela sällskapet lätt efter mig. Däribland min första kärlek, fast han inte är vår partivän. — Du är värre än jag trodde, sade han. Men det var ju försonande att du varnade dem för att rösta på dig.

Som jag alltjämt var i erövrartagen, tog jag mitt kaffe och slog mig ned vid det bord, där motståndet var samlat, enligt vad fru Anderson upplyste mig. De såg mycket hyggliga, men fullkomligt oät-komliga ut. De beredde mig hövligt plats, sade sina namn och tego.

— Vad talade ni om, innan jag störde? frågade jag.

— Om statsministern i England, som fru Lövstrand nämnde så mycket om, vi undrade just om han var förbudsmän.

— Det vet jag inte, sade jag, men jag har ett par gånger sett honom dricka vatten till maten.

Detta lättade stämningen något och vi talade vidare om det märkliga i att, han som hälsats med tjuv och smådelser på Londons gator för tio år sedan, nu var mannen, som fick föra överenskommelsen mellan Europas stormakter i hamn. Och vi undrade, hur de kände det, som smådat honom då.

— Det var likadant med Staaff, sade en trohjertad gammal man, en av de stilla i landen. Det känns ändå gott, att inte man åtminstone inte var med bland dem, som plåga livet ur honom med skamliga beskyllningar.

Vi hade alla en minut av tillfredsställd betraktelse av våra rena samveten, även jag. Kantorns fru underströk ytterligare sin belåtenhet över att inte ha burit sig åt som högern den gången. — Det är ju några som tagit tillbaka på hans döda mull. Men det är inte detsamma.

Då flög en tanke på mig.

— Nej, det är inte detsamma, sade jag, och därför är det bäst att ta tillbaka det där om fru Anderssons superi, nu strax medan hon lever.

Nu blev det först en verklig tystnad. Jag vågade icke se på dem. Då fru Andersson kom och uppmanade mig att bryta upp för att hinna till Östervallby, reste jag mig hastigt, sade ett allmänt adjö och försvann.

Min ungdoms kärlek erbjöd sig att köra ner mig. Jag frågade honom, om han tänkte höra på mig en gång till.

— Nej, sade han, men jag vill gärna tala med dig efteråt. Jag märker nämligen till min fasa, att du gjort ett visst intryck på folk här.

Mitt på vägen mötte vi rådmann Torrh. Det var nästan omöjligt för vår vagn att trassla sig förbi hans bil. Det blev tillfälle för oss att utbyta ett par ord.

— Var där mycket folk? frågade han.

M Ö B L E R

i olika modeller och träslag.

Billiga priser.

Egna snickeri- och tapetserareverkstäder

Björks Möbelfärr

Gamla Brogatan 30, Stockholm.
Telefon 88 41.

Den långa vägen och den korta.

(Forts. fr. föreg. sid.)

risken, när allt kommer omkring, är ganska liten.

Jag kan tyvärr icke dela denna tro. Möjligen skulle en vanlig borgerlig stat verkligen skämmas för att kallblodigt överfalla en vapenlös granne, fast man nog tills vidare är frestad att säga som Relling: fan tro't. Men den risk, som jag för min del mest fruktar, kommer från en stat, som icke är vanlig och borgerlig, en stat, som vill erövra av nit för världens frälsning, en stat som enligt egen utsago vill utbreda den enda saliggörande läran medelst eld och svärd. Tror någon, att Sovjet-Ryssland ett enda ögonblick skulle skämmas att i samförstånd med våra egna kommunister överfalla ett vapenlöst Sverige för att lyckliggöra oss med bolsjevismens evangelium? För mig står det som en visshet, att de med förtjusning skulle gripa tillfället. Å andra sidan känner jag mig övertygad om att — tack vare Nationernas förbund — även den blygsamma krigsberedskap, som vi förmå hålla oss med, räcker att avvålla det nuvarande Ryssland från ett erövringsförsök.

I Katrineholmsresolutionen står, att Frisinnade Kvinnor vilja arbeta för att Nationernas förbund må bli ett effektivt och betryg-

— De nästan sprängde dörrarna, sade jag.

— Lycka till i fortsättningen!

— Ävenledes!

Så satte han i gång, och därvid sprang ett bildäck.

Rådman måste stiga ur för att gå fram.

— Då stiger jag också ur och går, sade jag. Jag lägger ner mitt vapen, när min motståndares klinga brutit.

Varpå vi hälsade och gingo åt vart sitt håll till våra tåliga åhörare, som nu skulle vändas om igen. När jag kom till Östervallby var ynglingen, som lyssnat, där före mig.

gande folkförbund samt utbreda och levandegöra tanken på N. F. som krigets ersättare vid slitande av ekonomiska och territoriella tvister. Det programmet äro vi ju alla eniga om. Det innebär också nedrustning. N. F. är skyldigt skapa en gemensam plan för en sådan, och det har i flera år hållit på med arbetet. Med föga resultat, säger man, och det är sant. Den Ceeilska garantiplanen, som bildat det centrala i dess hittillsvarande strävanden, får anses ha definitivt strandat, vilket jag för min del är glad över. Men vad så? Det stora och märkvärdiga med N. F. är att det är en permanent organisation, som just därför att den är permanent har råd att stundem misslyckas. När en väg visar sig oframkomlig, kan och bör förbundet söka finna en annan. Problemet är för visso icke lätt, och det kan komma att misslyckas flera gånger; men så sant viljan att komma till verkligt resultat finnes, kommer lösningen till sist att nås. Viljan har, såvitt jag kan förstå, aldrig varit bättre än nu.

Det har stått att läsa i svensk press, att den nuvarande engelska regeringen, om den får leva, skulle vara betänkt på att samman-kalla en allmän nedrustningskonferens utanför förbundet, detta senare naturligtvis för att få med Förenta staterna. Enligt min övertygelse vore detta det bästa som kunde hända, därest icke en demokratisk valseger i Förenta staterna i höst skulle göra Amerikas anslutning till förbundet sannolik inom rimlig tid, i vilket fall planen antagligen finge falla. Men om, såsom man väntar, Coolidge återväljes, vore det synnerligen önskvärdt, att detta försök kunde göras och på europeiskt initiativ. Lyckades det, så mycket bättre. Misslyckades det däremot, vilket jag för min del tror är det sannolika, så sitter förbundet i efterhand och kan draga lärdom av den hållna konferensens arbete och erfarenhet. Medan vi vänta på detta, bör förbundet bygga ut den internationella rättsordning, som ju dock skall utgåra själva ryggraden i eller grundvalen för varje avrustningsplan. Det nyttigaste fredsarbete, som i detta ögonblick kan göras, är enligt min åsikt att vinna människornas intresse och för-

ståelse för denna rättsordning. De veta icke, att nio tiondelar av den redan föreligger färdig i förbundsakten, och de förstå icke, vad man bör fordra, för att den skall bli fullständig. Däröfver bör upplysas och agiteras.

Jag känner det så, att ett enstaka lands avrustande vore ett svikande av den internationella solidariteten. Det skulle innebära en kränkning av våra fredsaktivister att förutsätta, att då de begära vårt lands fullständiga avrustning, de skulle göra detta med den baktanke, att därest det bleve farligt, andra länder skulle ge sina söners liv och blod för att hjälpa oss. Men de förstå säkert lika bra som jag, att det är och bör vara ett stort och allmänt internationellt intresse att hindra, att en-stat utan vidare överfaller och slår under sig en annan stat. Det land som avrustar och därmed frestar ett annat land, ökar osäkerheten i världen och försvarar det förtroende till rättsordningen och till den internationella moralen, som freden måste byggas på. Förbundsakten förutsätter en gemensam aktion, väpnad om nödvändigt, mot den stat, som bryter sina förbundsplikter och stör freden.

Det gemensamma och solidariska ansvar för freden, som ligger i denna princip, förefaller mig att vara en värdefull landvinning för det mellanfolkliga samlivet, och det bjuder mig emot att tänka, att vårt land skulle svika den börda, som denna princip medför.

Denna förutsättning gäller också en utom förbundet stående stat, därest den vägrar att begagna någon av de fredliga utvägar till tvistens slitande, som förbundsakten erbjuder, och börjar krig mot en förbundsmedlem.

Anna Wicksell.

Nyckeln till hälsa

är att rensa magen och tarmarna från osunda rester, utdriva urinsyra från kroppen samt uppriska blodet, därmed avlägsna själva orsaken till illamående och sjukdomar.

En huskur Frukt-Salt-Samarin är här till synnerligen välgörande. Magsyra och Huvudvärk försvinna. Värk i kroppen, Reumatism och Nervsmärtor skingras. Hälsa, krafter och Välmående återvinns.

Frukt-Salt-Samarin verkar välgörande på hela organismen och omedelbart uppriskande. Pris per burk kr. 2.50. Erhålles pr postförskott från Cederroths Tekniska Fabrik, Sthlm. (Säljes å Apotek, Drog-, Kemikalie- & Färghandel m. fl.)

Spirella-Korsetten

Den enda, som erkännes av läkare. 1 års skriftlig garanti. Säker mättagning. Fru H. Tellgren, Friggagatan 3, Göteborg. Tel. 15610.

SPIRELLA korsetter färdiga och på beställning. DOKTORINNAN H. TÖRNQUIST, Styrsmansgatan 8, Öst. 5424.

GETINGEN

ROMAN

av

E. L. VOYNICH

Sjömannen talade nu engelska och lutade sig mot det järnstaket som inhägnade statyn.

— Nå, återtog han, vad är det ni vill?

— Jag vill komma härifrån.

— Aha! Och jag skall gömma er. Ni har haft något rackartyg för er. Ni har kanske stuckit kniven i någon? Det är så likt de här fördömda utlänningarna! Och vart vill ni hän? Antagligen inte till polisstationen?

Han skrattade den brucknes skrat och blinkade med ett öga.

— Vilket fartyg hör ni till?

— Charlotta, går med olja från Livorno till Buenos Ayres.

— Kan ni gömma mig ombord?

— Hur mycket får jag?

— Jag ägen endast några paoli.

— Under femtio paoli gör jag det inte, och det är ändå billigt för en sprätt, som ni.

— Vad menar ni med sprätt? Om ni tycker att mina kläder är fina, kan

ni få byta med mig, men jag kan inte er mer pengar än jag har.

— Ni har en klocka. Låt mig se på den.

Arthur tog fram ett emaljerat damur med initialerna G. B. på boetten. Den hade tillhört hans mor — men vad gjorde det nu?

— A! utbrast sjömannen. Den är naturligtvis stulen. Ge hit den.

Arthur drog undan sin hand.

— Nej, sade han, inte förrän vi kommit ombord.

— Ni är inte så dum som ni ser ut, men jag kan slå vad om att detta är första gången ni råkat i klämman.

Sjömannen ledde Arthur tillbaka till det lilla torget vid Medicialatset, stannade i ett mörkt hörn och viskade.

— Vänta här, för soldaterna kan få syn på er om ni går längre fram.

— Vad tänker ni göra?

— Skaffa er några kläder. Jag tänker inte föra er ombord i den där blodiga rockärmen.

Arthur betraktade rockärmen, som rivits upp av fönstergallret och blodets ned av hans söndertrasad hand. Antagligen trodde sjömannen att han var en mördare, men han frågade inte längre efter vad människor tänkte.

Efter en stund kom sjömannen tillbaka med ett stort knypte under armen.

— Byt nu, viskade han, och raska på.

Arthur lydde, men ryggade instinkt-

tivt tillbaka från de begagnade klädespersedlarna. Lyckligtvis voro de relativt snygga. När han steg fram i sin nya dräkt, betraktade sjömannen honom med högtidligt allvar och nickade gillande.

— Nu duger ni, sade han. Följ mig, men gå så tyst som möjligt.

De gingo genom en labyrint av slingrande kanaler och trånga gränder, det var de medeltida fattigkvarter, vilka i Livorno äro kända under namn av »Nya Venedig». Här och där reste sig ett dystert gammalt palats, ensamt och isolerat bland de fallfärdiga husen och de smutsiga bakgårdarna. Arthur visste att flera av gränderna voro kända som notoriska tillhåll för tjuvar, mördare och smugglare, andra voro endast stämplade av den fattiga och eländiga befolkningen som där sökte sitt uppehälle.

Sjömannen stannade vid en av de små broarna, såg efter att ingen fanns i närheten och gick nedför några stentrappor till en liten trång landningsplats. Under byggnaderna låg en smutsig gammal båt. Arthur blev tillsagd att hoppa i och lägga sig ned. Självt satte sig sjömannen mitt i båten och började ro mot hamnmyningen. Arthur låg stilla på de våta plankorna, dold under kläder och säckar som främlingen kastat över honom.

— Var nu alldeles tyst, viskade denne, vi äro strax vid tullhuset

Efter ännu några årtag stannade båten frmaför en rad med master, vilka voro fastkedjade vid varandra och blockerade den smala rännan mellan tullhuset och fästningsmurarna. En sömnig vakt närmade sig gäspande med en lykta i handen

— Ert pass?

Sjömannen lämnade frma sina papper och Arthur höll andan, där han låg halvkvävd under klädyltena.

— Ni har väl varit på galej, efter ni kommer så sent, brummade vakten. Vad har ni i båten för slag?

— Gamla kläder som jag köpt billigt.

Han lyfte upp en väst. Vakten sänkte lyktan och kisade med ögonen.

— Ja, jag antar att det är som det skall vara. Ni får passera.

Han öppnade barriären och båten gled långsamt ut på det mörka, gungande vattnet.

— Nu äro vi framme, viskade sjömannen efter en stund, följ mej i hällarna och håll munnen.

Han klättrade upp för ett stort, svart vidunder och svor i sitt skägg över landkrabban klumpighet, fastän Arthurs naturliga vighet gjorde honom långt mindre tafatt än vad fallet skulle varit med en annan. När de väl kommit ombord, kröpo de försiktigt fram och nådde slutligen en skeppslucka.

— Kryp ned här, viskade sjömannen. Jag kommer strax tillbaka.

Lastrummet var inte bara mörkt och smutsigt, utan fyllt av en obeskrivlig stank. Arthur ryggade tillbaka, men sedan erinrade han sig »straffcellen» och klättrade ned för stegen. Livet var överallt detsamma, fult, stinkande och bemängd med ohyra, det hade sina mörka hörn och vinklar och sina skamliga hemligheter.

Efter några minuter kom sjömannen tillbaka och bar något i sina händer som Arthur inte tydligt kunde se i mörkret

— Ge mej nu klockan och pengarna, men skynda er på.

Tack vare mörkret lyckades det Arthur att behålla några slantar för egen räkning.

— Ni måste skaffa mig något att äta, sade han. Jag är halvt ihjälsvulten.

— Här har ni

Sjömannen räckte honom ett vattenkrus, några hårda skorpor och ett stycke salt fläsk.

— Kom ihåg att ni måste gömma er i den här tomta tunnan när tullsno-karna komma i morgon bittida. Håll er stilla som en mus, tills vi kommit ut på öppna havet. Ni får er väl så ni minns det, när kaptenen får syn på er, men det är också allt. Ja, godnatt då!

(Forts.)